

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O‘RTA MAXSUS
TA‘LIM VAZIRLIGI
TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERSITETI**

Qo‘lyozma huquqida

UDK: 336:378.(575.1)

DUSANOV SALIM MAMARASULOVICH

**OLY TA‘LIM TIZIMIDA MOLIYAVIY RESURSLARDAN
FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING NAZARIY
ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH**

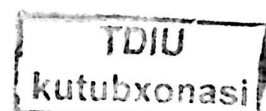
08.00.01-Iqtisodiyot nazariyasi

**Iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) ilmiy darajasini olish
uchun yozilgan**

DISSERTATSIYA

Ilmiy rahbar: Iqtisodiyot fanlari doktori, professor N.To‘xliyev

1240

Toshkent – 2023 yil

001
D-90

MUNDARIJA

KIRISH		3
I-BOB.	Oliy ta'lim tizimida moliyaviy resurslardan foydalanish samaradorligining nazariy va uslubiy jihatlari	14
1.1-§	Oliy ta'lim tizimi moliyaviy resurslari samaradorligini o'rganishning nazariy-uslubiy yondashuvlar evolyutsiyasi	14
1.2-§	Oliy ta'lim tizimini moliyalashtirish tamoyillari va tashkiliy-huquqiy asoslari	34
1.3-§	Oliy ta'lim tizimini moliyalashtirish samaradorligini oshirishning rivojlangan xorijiy mamlakatlar tajribasidan foydalanish imkoniyatlari	46
II-BOB.	O'zbekistonda OTMlar moliyaviy resurslaridan foydalanish samaradorligini oshirishda yangi tendensiyalar va o'ziga xos xususiyatlar	59
2.1-§	Iqtisodiyotni raqamlashtirish sharoitida oliy ta'lim muassasalari moliyaviy resurslarini shakllantirish	63
2.2-§	Oliy ta'lim tizimida moliyaviy resurslar samaradorligi tahlili	46
2.3-§	Diniy-ta'lim muassasalarini moliyalashtirishning xususiyatlari	86
III-BOB.	Oliy ta'lim muassasalarida moliyaviy resurslar samaradorligini oshirishning asosiy yo'nalishlari va imkoniyatlari	97
3.1-§	Oliy ta'lim xizmatlarini moliyalashtirishni takomillashtirish zaruriyatlari	97
3.2-§	Oliy ta'lim muassasalari moliyaviy resurslaridan foydalanish samaradorligini oshirish imkoniyatlari	111
3.3-§	Oliy ta'lim tizimida moliyaviy resurslar o'sishini 2022-2026 yillarda bashoratlash ko'rsatkichlari	120
XULOSA VA TAKLIFLAR		142
FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI		146
ILOVALAR		161

KIRISH

Kirish (falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi annotatsiyasi)

Dissertatsiya mavzusining dolzarbligi va zarurati. Jahon iqtisodiyotida xalqaro va milliy miqyosdagi raqobatning kuchayib borishi sharoitida yuqori zamonaviy bilim va ko'nikmalarga ega mutaxassislar yordamida mazkur jarayonlarda ustunlikka erishish tobora keng namoyon bo'lmoqda. Yuksak sifatli mutaxassislarni tayyorlash tizimi o'z navbatida oliy ta'lim tizimining sifati, xususan, moliyaviy resurslardan foydalanish samaradorligini oshirishni talab qilmoqda. "Aksariyat mamlakatlarda oliy ta'limni davlat tomonidan moliyalashtirish hajmi taxminan YaIMning 1,5 foizini tashkil etadi. Ayrim mamlakatlar (Daniya, Shvetsiya)da universitetlarni moliyaviy qo'llab-quvvatlash yuqori foizlarni tashkil etadi. Qator mamlakatlarda, jumladan, GFR singari, oliy ta'limga to'lov ko'proq holatdagi davlat tomonidan ham rezidentlar, ham xorijiy fuqarolarga stipendiya ko'rinishida amalga oshiriladi"¹. Global ta'lim makoniga qo'shilish vazifasini qo'ygan mamlakatlarda mazkur bozor sohasining muayyan talablariga javob berish hamda birinchi navbatda, bu ta'lim xizmatlari sifatiga qo'yiladigan talablarga alohida e'tibor qaratish dolzarb masalalardan hisoblanmoqda.

Jahon iqtisodiyotida global raqobatning sharoitida ayni paytda bilim, inson kapitali va innovatsion rivojlanish bilan bog'liq ilmiy tadqiqotlarga e'tibor kuchayib bormoqda. Intellektual salohiyat hamda innovatsion resurslarga sarmoya kiritish hajmini oshirish, ilmiy innovatsiyalarni doimiy ravishda qo'llab-quvvatlash va amaliyotga samarali tatbiq etish, iqtisodiyotni raqamlashtirish sharoitida oliy ta'limni moliyalashtirishni takomillashtirish, oliy ta'lim muassasalari moliyaviy mustaqilligini kengaytirish, boshqaruv tizimlarini optimallashtirish va hisobdorligini oshirish orqali ularning daromad manbalarini diversifikatsiya qilish bu boradagi ilmiy tadqiqotlarning ustuvor yo'nalishlaridan hisoblanadi.

---

¹ Овчинникова О.П., Овчинникова Н.Э. Финансирование высшего образования в развитых странах и России: анализ современных тенденций // Бухгалтерский учет в бюджетных и некоммерческих организациях. 6 (2018). – С.37. - <http://buh-izdat.ru/journals/accounting-in-budgetary/>